

УДК 159.9

Мартиняк О. – ст. гр. БП-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ХАРИЗМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛІДЕРА

Науковий керівник: д.і.н., професор Стоцький Я. В.

Martyniak O.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

CHARISMATIC CHARACTERISTICS OF THE LEADER

Supervisor: Stotskyi Ya.V.

Ключові слова: лідер, харизма, влада.

Keywords: leader, charisma, power.

Під час опрацювання характеристики взаємодії в групах завжди порушується таке питання, як організованість групи, хто веде групу за собою, хто бере на себе уповноваження керувати групою. Саме тому актуальною і кардинальною проблемою постає проблема керівництва та лідера.

Харизматичним лідером є людина, яка керує певною соціальною групою завдяки такій винятковій особистій якості, як харизма. Харизматичною називають владу, яка будується на засадах сили індивідуальних якостей людини. Особисті якості та здібності харизматичних лідерів формують еталонну владу (владу прикладу). Тобто риси лідера мають бути настільки привабливими, щоб виконавець захотів ставити його собі за приклад, наслідувати йому у всьому. При процесі наслідування виконавець починає ототожнювати себе з лідером, старатись стати схожим на нього та сподівається, що покорою керівникові зможе викликати до себе повагу з його боку.

Харизматичні лідери завжди відрізняються своєю енергійністю, поважністю, впливовим виглядом, незалежністю характеру, гарними ораторськими здібностями, вмінням переконливого спілкування з іншими, адекватним сприйняттям як похвали так і критики в свою сторону, манерою упевнено поводитися не лише за сприятливих, а й за несприятливих обставин, здатністю надихати інших особистостей до нових звершень, які принесуть чимало користі. Можна зазначити, що таким керівникам не завжди потрібна безпосередня взаємодія з людьми для здійснення впливу на них.

Як зазначає Олівія Фокс Кабане, яка є автором «Міфів про харизму», : «Можна бути харизматичним, але не симпатичним». Прикладом цьому може бути Стів Джобс, адже це людина, якій нелегко відмовити у харизмі, знаючи що до вподоби він був вкрай не усім співробітникам.

Відмінністю еталонної влади від експертної є те, що харизматична особа може завоювати прихильність до себе, зробивши лише один-єдиний виступ або ж певний вчинок та надалі мати вплив на людей, який до того ж буде надзвичайно стійким. При експертній владі, у разі помилки керівника, його сила впливу істотно зменшується, як і впевненість у його знаннях.

Одним із найважливіших недоліків еталонної влади визначають так звану надлишкову самовпевненість лідера та відмову в окремих випадках застосовувати інші види влади.

Якщо ж влада діючого харизматичного керівника буде ґрунтуватись на основі примушення, то з впевненістю можна сказати, що працівники підкоряться йому будуть

тимчасово. Також наслідком такої влади може стати стрімкий розвиток скованості, страху, неприязності до самого керівника у підлеглих.

Можна зазначити і те, що деякі особистості прагнуть до влади лише для того, щоб у такий спосіб самовизначитись, спробувати компенсувати певні власні комплекси. Про так званих керівників, які прагнули керувати масами, спираючись на знищення власних комплексів, багато писали класики, які працювали у сфері психоаналізу. За їхніми словами, поштовхом до нових сфер стають внутрішні недоліки особистості. Прикладами таких керівників були Наполеон, Сталін, Гітлер, Ленін, Александр Македонський тощо.

Альфред Адлер, який був класиком «психоаналізу влади», казав, що через бажання до влади деякі особистості прагнуть до досконалості, до самовдосконалення. Класики того ж часу стверджували, влада має декілька етапів, і на певному етапі вона починає асоціюватись із патологією. Це стало міфом, який викликає сильну віру у нашого зневіреного суспільства. Але не потрібно забувати, що влада характеризується індивідуальним, особистісним виміром, тому не варто покладатися на необґрунтовані узагальнення.

У психології управління широко застосовується такий термін, як аддиктивність влади. Він характеризується звиканням або ж залежністю від якогось певного чинника. Цей термін у психології управління взято із наркології. На сьогоднішній день ніхто не заперечує твердження про те, що лідери все частіше можуть ставати аддиктами до влади. Відбувається порівняння влади із наркотиком. Аддиктивність стосується не лише внутрішньої проблеми самої особистості, а й колективу у якому вона знаходиться.

Як результат, це може призвести до появи елементів патології, які мають вплив на прийняття управлінських рішень. З огляду на це, закордонні дослідники почали ретельно досліджувати поняття «нарцисизм» та «агресія». Нарцисизм трактується як форма зосередження інтересу на собі. Він має дві форми: конструктивну та деструктивну. Дослідники стверджують, що нарцистичні властивості мають суттєве значення для кожного лідера. Проте такі властивості відносяться до конструктивної форми нарцисизму. Адже, коли керівники сходять на вершину влади, то стають більш впевненими у собі, у своїх якостях, відзначаються готовністю до ризику, прагнуть більш самовдосконалюватись. Саме це є одним із аспектів мотивації. Але на даний час більш важливим є аспект коли лідер переходить від конструктивної форми нарцисизму до деструктивної, тобто аддиктивної. Тому що прояв такої форми можна назвати параноїдальним або демонстративним стилем керування.

Підсумовуючи вищевикладене в даній роботі, можна сказати що вивчення харизматичних характеристик лідера є дійсно актуальною проблемою, зокрема й для українських реалій.

Література:

1. Н. М. Ануфрієва. Соціальна психологія: Навч. – метод. посібник/ Т.М. Зелінська., Н.О. Єрмакова – К.: Каравела, 2009. – 216 с.
2. Психологія управління: Навчальний посібник/ І. О. Кулініч – К.: Знання, 2008. – 292 с.
3. Лідерство та стиль роботи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidruchniki.com/13290209/menedzhment/harizmatichni_harakteristiki_lidera
4. Ягоднікова В. В. Виховання лідерів [Текст] / В. В. Ягоднікова // Виховна робота в школі. – 2009. – № 10, жовтень. – С. 2-36.